

Nr 24.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 6 mars 1953 dagtecknad proposition, nr 162, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261),

2) förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt

3) förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

De vid propositionen fogade författningsförslagen äro av följande lydelse.

Förslag

till

Förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

Härigenom förordnas att 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

Den skadades — — — i arbete.

Den årliga arbetsförtjänsten för den, som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring, må dock icke beräknas till lägre belopp än *tre-tusensexhundra* kronor. Detsamma gäller beträffande fast anställt manskap och hemvärnspersonal, då fråga är om sjukpenning för tid efter det kalenderår, under vilket den skadade fyllt tjugu år, eller om livränta.

Den årliga arbetsförtjänsten för den, som ådragit sig skadan under värnpliktstjänstgöring, må dock icke beräknas till lägre belopp än *fyratusenåttahundra* kronor. Detsamma gäller beträffande fast anställt manskap och hemvärnspersonal, då fråga är om sjukpenning för tid efter det kalenderår, under vilket den skadade fyllt tjugu år, eller om livränta.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning, som för tiden därefter utgives i anledning av skada som inträffat efter den 31 december 1950.

Förslag

till

**Förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262)
angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av
kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.**

Härigenom förordnas att 3, 4 och 7—9 §§ förordningen den 2 juni 1950 angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

3 §.

(Gällande lydelse.)

1 mom. Sjukhjälp enligt förordningen den 18 juni 1909 eller sjukpenning enligt förordningen den 18 juni 1927 under tid då kroppsskadan förorsakar förlust av arbetsförmågan (hel sjukhjälp eller sjukpenning) skall, där ej annat följer av vad i andra stycket stadgas, utgöra

a) om den skadade sammanlever med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år: *åtta kronor 50 öre* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tio kronor 50 öre* för dag;

b) i annat fall: *sju kronor* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *nio kronor* för dag.

(Föreslagen lydelse.)

1 mom. Sjukhjälp enligt förordningen den 18 juni 1909 eller sjukpenning enligt förordningen den 18 juni 1927 under tid då kroppsskadan förorsakar förlust av arbetsförmågan (hel sjukhjälp eller sjukpenning) skall, där ej annat följer av vad i andra stycket stadgas, utgöra

a) om den skadade sammanlever med hustru eller har hemmavarande barn eller adoptivbarn under sexton år: *tio kronor 50 öre* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tretton kronor 50 öre* för dag;

b) i annat fall: *nio kronor* för dag intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller tjugufem år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt sextiosju år, samt eljest *tolv kronor* för dag.

Har livränta — — — månadsbelopps beräkning.

2 mom. Har den — — — för dag.

3 mom. Sjukhjälp eller — — — eller sjukpenning.

4 §.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Livränta till den skadade skall för månad räknat utgöra det belopp, som enligt följande tabell svarar mot graden av arbetsförmågans nedsättning (invaliditetsgraden) och den skadades ålder:

Invaliditetsgrad uttryckt i procent	Livräntans månadsbelopp i kronor		Invaliditetsgrad uttryckt i procent	Livräntans månadsbelopp i kronor	
	intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller 25 år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt 67 år	från utgången av den månad, varunder den skadade fyllt 25 år, intill utgången av den månad, varunder han fyller 67 år		intill utgången av den månad, varunder den skadade fyller 25 år, och från utgången av den månad, varunder han fyllt 67 år	från utgången av den månad, varunder den skadade fyllt 25 år, intill utgången av den månad, varunder han fyller 67 år
10	20	20	10	20	20
12	24	24	12	24	24
14	28	28	14	28	28
15	30	30	15	30	30
16	32	32	16	32	32
18	36	36	18	36	36
20	40	40	20	50	50
25	50	50	25	65	65
30	65	70	30	85	90
33 ¹ / ₃	75	80	33 ¹ / ₃	95	105
35	80	85	35	100	110
40	95	105	40	120	135
45	110	120	45	140	155
50	125	135	50	160	180
55	140	155	55	180	205
60	155	175	60	200	230
65	170	195	65	220	255
66 ² / ₃	175	200	66 ² / ₃	230	265
70	185	215	70	240	280
75	200	235	75	260	310
80	215	255	80	280	340
85	230	280	85	300	370
90	245	310	90	320	400
100	275	350	100	360	460

Svarar invaliditetsgraden — — — högre invaliditetsgrad.

Medför kroppsskadan — — — månad räknat.

På därom — — — gällande beräkningsgrunder.

7 §.

Därest ersättning — — — omförmälda tillägg.

Ätnjuter den skadade på grund av vad i första stycket sägs vid utgången av juni månad 1953 ersättning enligt äldre grunder, skall er-

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

sättning för efterföljande tid under vilken hans arbetsförmåga är nedsatt med minst 30 procent, dock längst intill utgången av den månad under vilken han fyller sextiosju år, utgöra 120 procent av ersättningens enligt de äldre bestämmelserna beräknade belopp, där ej högre ersättning skall utgå på grund av vad eljest i denna förordning stadgas.

Ersättningen må — — — den 18 juni 1927.

8 §.

Livränta, som tillkommer den skadades änka, skall utgöra *ett-hundratjugufem* kronor för månad räknat och livränta till varje därtill berättigat barn eller adoptivbarn *sextiofem* kronor för månad räknat. Livräntornas sammanlagda belopp för varje månad må dock icke överstiga *trehundratjugu* kronor. Erforderliga nedsättningar skola ske i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 till efterlevande som i första stycket sägs skall dock icke i något fall understiga det belopp som vid oförändrade ersättningsgrunder skolat utgå såsom livränta enligt sagda förordning jämte, i förekommande fall, dyrtidstillägg och provisoriskt ersättningstillägg. Livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 till barn, som vid utgången av juni månad 1950 ej uppnått femton års ålder, skall utgå evad barnet fötts inom eller utom äktenskap och utgivas intill dess barnet fyllt sexton år.

Livränta, som tillkommer den skadades änka, skall utgöra *ett-hundrafemtio* kronor för månad räknat och livränta till varje därtill berättigat barn eller adoptivbarn *sjuttiofem* kronor för månad räknat. Livräntornas sammanlagda belopp för varje månad må dock icke överstiga *trehundrasjuttiofem* kronor. Erforderliga nedsättningar skola ske i förhållande till vad på varje livräntetagare belöper.

Livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 till barn, som vid utgången av juni månad 1950 ej uppnått femton års ålder, skall utgå evad barnet fötts inom eller utom äktenskap och utgivas intill dess barnet fyllt sexton år.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Livränta till — — — gällande beräkningsgrunder.

Till änka, — — — fyratusen kronor.

9 §.

1 mom. För sjukavlöning, pension eller annat understöd, som utgår i anledning av kroppsskadan och helt eller delvis bestrides av staten, skall avdrag från ersättningen göras enligt grunderna i 11 § militärsättningsförordningen. Vid bestämmandet av avdrag för pension eller annat årligt understöd skall hänsyn tagas till storleken av de förmåner som voro ersättningstagaren tillförsäkrade vid utgången av juni månad 1950; och skall avdrag ske ändå att ersättningstagaren ej var vid skadans inträffande tillförsäkrad sådant understöd.

Avdrag från ersättningen skall ock göras om och i den mån däremot svarande skadestånd enligt lag tillkommer ersättningstagaren, så ock i den mån med sådant skadestånd jämförlig ersättning utgår av statsmedel; i först nämnt fall må dock ersättningen utgå utan avdrag, därest ersättningstagaren å statsverket överlåtit mot ersättningen svarande fordran hos den skadeståndspliktige.

Avdrag som — — — juni månad 1950.

2 mom. Har i — — — till pensionsstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och äger tillämpning beträffande ersättning för tid efter ikraftträdandet.

Förslag

till

**Förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950
(nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående
ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under
militärtjänstgöring, m. m.**

Härigenom förordnas att andra stycket förordningen den 2 juni 1950 om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m. skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

Dock skall iakttagas,
dels att — — — yppats före
denna förordnings ikraftträdande.

(Föreslagen lydelse.)

Dock skall iakttagas,
dels att — — — yppats före
denna förordnings ikraftträdande,
*likväl utan tillämpning av vad i 21 §
förordningen den 18 juni 1927 är
stadgat för det fall, att den ersättningsberättigade är bosatt utom riket.*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1953 och skall lända till efterrättelse beträffande ersättning för tid efter den 30 juni 1950.

I anledning av propositionen ha väckts två motioner, nämligen inom första kammaren nr 438 av herrar *Huss* och *Boman* samt inom andra kammaren nr 549 av herr *Kristensson* i *Osby m. fl.*

Motionärerna föreslå sådan förbättring av ersättningar som utgå enligt förordningen den 2 juni 1950 angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (omregleringsförordningen) att de, som den 1 juli i år alltjämt ha ersättningsrätt, få ett procentuellt tillägg på ersättningarna under första halvåret, förslagsvis med 25 % på ersättning för tid, när arbetsförmågan varit nedsatt med minst hälften, och på livräntor till änkor och barn. Motionärerna hemställa, att riksdagen beslutar om tillägg till ersättningarna enligt förslaget.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

På grund av pris- och löneutvecklingen under senare år föreslås vissa ändringar i grunderna för ersättningar till värnpliktiga m. fl., vilka ådragit sig kroppsskada under militärtjänstgöring.

Sålunda föreslås att det i 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) angivna belopp, till vilket den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga m. fl. lägst må beräknas vid ersättnings bestämmande, skall höjas från 3 600 kronor till 4 800 kronor.

Vidare föreslås höjningar av vissa i äldre skadefall utgående sjukpennings- och livräntebelopp enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Slutligen föreslås upphävande av ett stadgande enligt vilket ersättningar i vissa äldre fall ej må utgå för tid varunder ersättningstagare är bosatt utom riket.

Nu gällande författningar angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, tillkom år 1950. Därvid meddelades ersättningsbestämmelser för värnpliktiga och vissa andra personalkategorier beträffande *framdeles inträffande skadefall* i militärsättningsförordningen den 2 juni 1950. Härigenom anpassades ersättningsgrunderna efter de från och med 1949 gällande grunderna i lagstiftningen om försäkring för olycksfall i arbete. Samtidigt meddelades i den s. k. omregleringsförordningen nya regler om ersättningarnas storlek i *äldre skadefall*, som drabbat värnpliktiga, fast anställt manskap m. fl. De ersättningsbelopp som upptogs i omregleringsförordningen avvägdes med hänsyn till gjorda antaganden om storleken av framdeles utgående ersättningar till skadade värnpliktiga enligt militärsättningsförordningen.

De nämnda författningarna trädde i kraft den 1 juli 1950. Från samma tidpunkt gäller förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Denna äger tillämpning även beträffande vissa ersättningar i anledning av skadefall under militärtjänstgöring.

Med anledning av stegringen i levnadskostnaderna uppdrog Kungl. Maj:t i mars 1952 åt riksförsäkringsanstalten att utreda frågan om kompensation för stegringen till dem som uppbär ersättning på grund av yrkesskada.

Riksförsäkringsanstaltens utredning har avlämnats i januari i år. Utredningen, som i väsentliga delar berör socialdepartementets verksamhetsområde, upptar även spörsmål om kompensation för levnadskostnadsstegringen åt skadade värnpliktiga och vissa andra kategorier tillhörande försvaret.

Riksförsäkringsanstaltens förslag.

I fråga om *militärsättningsförordningen* har riksförsäkringsanstalten föreslagit viss höjning av det i 9 § andra stycket angivna minimibeloppet för beräkning av den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga m. fl. På grund av löneutvecklingen under senare år bör minimibeloppet, som år 1950 bestämdes till 3 600 kronor, enligt anstaltens mening höjas till 4 800 kronor.

Beträffande *omregleringsförordningen* innebär riksförsäkringsanstaltens förslag en lyftning av ersättningsnivån

På grundval av vissa i propositionen redovisade undersökningar har riksförsäkringsanstalten funnit skäligt, att omregleringsförordningens i 4 § stadgade livräntebelopp för helinvalider mellan 25 och 67 år höjs från 350 till 460 kronor i månaden. Detta skulle innebära en ökning med ungefär 31 procent. I fråga om månadsbeloppet för helinvalider under 25 eller över 67 år föreslår anstalten en höjning i samma proportion, nämligen från 275 till 360 kronor. Om livräntorna vid helinvaliditet höjs på sålunda angivet sätt, bör enligt anstaltens mening de i 3 § stadgade sjukpenningbeloppen för skadade i åldrarna 25—67 år, 9 kronor utan och 10 kronor 50 öre med familjetillägg, höjas till 12 kronor och 13 kronor 50 öre samt motsvarande belopp för skadade under 25 och över 67 år, 7 kronor utan och 8 kronor 50 öre med familjetillägg, höjas till 9 kronor och 10 kronor 50 öre.

Vid uppräknigen av livräntebeloppen för skadade med partiell invaliditet bör enligt riksförsäkringsanstalten beaktas, att omregleringsförordningen medförde höjningar främst för skadade med hög invaliditet. De därvid uppkomna relationerna mellan livräntebeloppen vid olika invaliditetsgrader torde böra i stort sett bibehållas. Någon höjning av de i omregleringsförordningen fastställda livräntebeloppen vid de lägsta invaliditetsgraderna har dock icke synts anstalten påkallad. Enligt anstaltens mening bör livräntebeloppen vid minst 25 procents nedsättning av arbetsförmågan höjas i ungefär samma proportion som beloppen vid helinvaliditet, under det att beloppet vid 20 procents invaliditet anses böra höjas i mindre mån och beloppen vid invaliditetsgrader under 20 procent föreslås oförändrade.

Riksförsäkringsanstalten har framlagt förslag till ändrad skala för invaliditetslivräntorna i enlighet med de förenämnda riktlinjerna.

Anstalten har funnit skäligt att de i 7 § första stycket omregleringsförordningen stadgade minimiersättningarna för vissa under den förstärkta försvarsberedskapen skadade höjs med 20 procent för dem, som har sin arbetsförmåga nedsatt med minst 30 procent och är under 67 år.

Anstalten har även föreslagit vissa höjningar av de i 8 § omregleringsförordningen angivna livräntebeloppen åt änkor och barn, vilka utgör för

änka 125 kronor för månad, för varje barn 65 kronor för månad, tillhopa dock högst 320 kronor för månad. Vid höjningen bör enligt anstalten beaktas, att beloppen fastställts under hänsynstagande till att efterlevandelivräntorna enligt 1950 års militärsättningsförordning beräknas efter gynnsammare grunder än tidigare, i det att änkas livränta utgör en tredjedel i stället för tidigare en fjärdedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst och högsta sammanlagda livräntebeloppet till flera efterlevande utgör fem sjättedelar i stället för tidigare två tredjedelar av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. En höjning av omregleringsförordningens nyssnämnda belopp med ungefär 20 procent har synts anstalten skälig. Anstalten har i enlighet därmed föreslagit, att änkelivräntan skall höjas till 150 kronor för månad, barnlivräntan till 75 kronor för månad och högsta sammanlagda beloppet till 375 kronor för månad.

Vidare har anstalten föreslagit vissa grunder för ersättningsberäkning i det fall, att den ersättningsberättigade i anledning av skadan åtnjuter pension, skadestånd eller med skadestånd jämförlig förmån av statsmedel. Där avdrag å ersättning enligt nu gällande regler göres för pension, skall enligt anstaltens förslag här ifrågavarande förhöjning beräknas å den efter avdraget utgående ersättningen och ske med det procenttal, varmed i motsvarande fall ersättning, som utgår utan avdrag, blir förhöjd. De föreslagna ersättningsförhöjningarna skall enligt förslaget utges utan avdrag för skadestånd eller därmed jämförlig förmån av statsmedel.

Riksförsäkringsanstalten har tidigare inkommit med förslag angående upphävande av vad enligt 21 § i 1927 års militärsättningsförordning gäller därom, att ersättning i vissa fall icke må uppbäras för tid, varunder den ersättningsberättigade är bosatt utom riket. Sedan framställning inkommit till försvarsdepartementet om utbetalning av livräntor åt två till utlandet utflyttade barn till en person, vilken avlidit i följd av sjukdom som han ådragit sig under militärtjänstgöring år 1943, anförde anstalten i utlåtande över framställningen bland annat, att anstalten hade att tilllämpa ifrågavarande bestämmelse i 1927 års förordning endast i ett fåtal fall, samt att anstalten icke hade något att erinra mot att åtgärder vidtoges i syfte att möjliggöra utbetalning av dessa livräntor. Efter det att även statskontoret förklarar sig understödja den gjorda framställningen, anbefallde Kungl. Maj:t riksförsäkringsanstalten att inkomma med förslag till sådana författningsbestämmelser, att ersättning enligt 1927 års förordning kunde utgå även till ersättningstagare, bosatt utom landet. Riksförsäkringsanstalten avgav därefter ett den 14 juni 1952 dagtecknat förslag till dylik författningsändring. Förslaget avser viss ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens utredning och förslag i vad angår de på försvarsdepartementet ankommande frågorna har avgivits av försvarets civilförvaltning, chefen för försvarsstaben, försvarets socialbyrå, socialstyrelsen, försäkringsrådet, statskontoret och Tjänstemännens Centralorganisation.

Departementschefen.

Föredragande departementschefen, *statsrådet Torsten Nilsson*, berör till att börja med förslaget till höjning av det i 9 § andra stycket militärersättningsförordningen angivna minimibeloppet för beräkning av den årliga arbetsförtjänsten för värnpliktiga m. fl. och anför i propositionen:

»Jag finner den föreslagna höjningen vara riktigt avvägd och förordar att den genomföres. Den författningsändring som betingas härav torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning beträffande ersättning som för tid efter ikraftträdandet utgives i anledning av skada som inträffat efter den 31 december 1950. Spörsmålet angående höjning av ersättningar enligt militärersättningsförordningen i anledning av skador, som inträffat under sista halvåret 1950 — vilka ersättningar utgår i stort sett enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen — har enligt vad jag inhämtat upptagits till behandling inom socialdepartementet i samband med motsvarande spörsmål beträffande ersättningar enligt nämnda lag.

Beträffande ersättningarna enligt omregleringsförordningen har riksförsäkringsanstalten på grundval av gjorda undersökningar rörande storleken av de ersättningar som utgivits enligt militärersättningsförordningen föreslagit en uppräknig av livräntorna vid mera avsevärd invaliditet med omkring 30 procent (4 §). Förslaget innefattar vidare motsvarande höjningar av sjukpenningbeloppen (3 §) samt höjningar med ungefär 20 procent av livräntor till änkor och barn (8 §).

Med avseende på vissa under den förstärkta försvarsberedskapen inträffade skadefall, beträffande vilka omregleringsförordningen innehåller föreskrift att omreglerad ersättning icke må understiga ersättning enligt äldre grunder (7 § första stycket), har riksförsäkringsanstalten föreslagit en höjning av utgående ersättning med 20 procent för skadade, som har sin arbetsförmåga nedsatt med minst 30 procent och är under 67 år.

Riksförsäkringsanstaltens nu nämnda förslag har i stort sett tillstyrkts i remissyttrandena.

De höjningar av ersättningsbeloppen enligt omregleringsförordningen som anstalten föreslagit synes mig stå i god överensstämmelse med de allmänna grunderna för förordningen. Jag tillstyrker därför anstaltens förslag även i denna del.

Omregleringsförordningen innehåller en föreskrift om avdrag å ersättning i det fall, att den ersättningsberättigade äger rätt till skadestånd eller

till därmed jämförlig förmån av statsmedel (9 § 1 mom. andra stycket). En motsvarande bestämmelse finns i 10 § andra stycket förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Riksförsäkringsanstalten har i sin utredning framhållit, att dylikt avdrag kan te sig obilligt i den mån ersättningen innefattar kompensation för en värdeförsämring och denna drabbat även skadeståndet eller motsvarande förmån. Det har därför syntts anstalten skäligt, att de nu ifrågakommande ersättningsförbättringarna tillförsäkras vederbörande utan avdrag för skadestånd o. dyl. Även beträffande avdrag å ersättning i det fall, att den ersättningsberättigade åtnjuter pension (9 § 1 mom. första stycket), har riksförsäkringsanstalten föreslagit en från de gällande bestämmelserna avvikande regel.

Av remissinstanserna anser försäkringsrådet, att innebörden av anstaltens förslag angående nämnda avdrag icke är tillräckligt belyst av föreliggande material. Försvarets civilförvaltning har framställt principiella erinringar mot den av anstalten föreslagna regeln om avdrag för skadestånd o. dyl. och har uttalat sig för att utredning bör göras om indexreglering av skadeståndslivräntor.

Vid socialdepartementets behandling av frågan, i vad mån avdrag å ersättningstillägg till yrkesskadade m. fl. bör göras för ersättningstagaren tillkommande skadestånd, har det enligt vad jag inhämtat befunnits att de år 1950 beslutade reglerna om dylika avdrag bör omprövas. Det har ansetts, att en generellt avfaldad regel knappast kan uppställas utan att olika föreskrifter erfordras för skilda fall. På grund därav har det ansetts böra ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om dylika avdrag. Detsamma gäller beträffande avdrag för pensioner m. m. Bestämmelser av samma innehåll torde böra intagas i omregleringsförordningen.

Under den förstärkta försvarsberedskapen 1939—1945 infördes en anordning med familjebidrag till skadade värnpliktiga m. fl. såsom en provisorisk förbättring av då utgående ersättningar. Bestämmelserna därom upphävdes då omregleringsförordningen utfärdades, men en övergångsanordning ansågs erforderlig för att minskning av förmånerna icke skulle behöva uppkomma i fall där omreglerad ersättning understeg förutvarande ersättning jämte familjebidrag. Föreskrifter om s. k. ersättningsfyllnader i dylika fall har utfärdats av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens år 1950 givna bemyndigande.

Försvarets socialbyrå har framhållit, att de av riksförsäkringsanstalten föreslagna förbättringarna av ersättningarna enligt omregleringsförordningen kommer att i icke obetydlig utsträckning leda till ett bortfall av ersättningsfyllnader, såvida föreskrifterna om dessa lämnas oförändrade. Någon anpassning av förmånerna efter det ändrade pris- och löneläget kommer då icke till stånd. Socialbyrån anser, att föreskrifterna om

ersättningsfyllnaderna bör ändras på sådant sätt, att skälig hänsyn tages till de genomförda höjningarna av familjebidragen till tjänstgörande värnpliktiga.

På de av försvarets socialbyrå anförda skälen torde Kungl. Maj:t böra med stöd av riksdagens år 1950 givna bemyndigande meddela sådana ändrade föreskrifter om ersättningsfyllnaderna, att dessa i skälig mån anpassas efter de numera gällande bestämmelserna om familjebidrag till tjänstgörande värnpliktiga. Jag ämnar föranstalta om att förslag till sådana ändrade föreskrifter upprättas av socialbyrån i samråd med riksförsäkringsanstalten.

De föreslagna ändringarna i omregleringsförordningen torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning för tid efter ikraftträdandet.

Vid militärsättningsförordningens ikraftträdande den 1 juli 1950 upphävdes förordningen den 18 juni 1927 i samma ämne. Beträffande äldre skadefall skall emellertid 1927 års förordning alltjämt lända till efterrättelse i vissa avseenden. Därav följer bland annat, att ersättning i vissa fall icke må utgå för tid, under vilken den ersättningsberättigade är bosatt utom riket. Någon sådan inskränkning i ersättningsrätten är däremot icke föreskriven i 1950 års förordning. Såväl riksförsäkringsanstalten som statskontoret har uttalat sig för att den ifrågavarande, av 21 § i 1927 års förordning följande inskränkningen i ersättningsrätten upphäves. Anstalten har i sådant syfte föreslagit en ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens nyssnämnda förslag. Ändringen torde böra träda i kraft den 1 juli 1953 och erhålla tillämpning beträffande ersättning för tiden från och med den 1 juli 1950, då inskränkningen i fråga upphävdes med avseende på kommande skadefall.

I årets statsverksproposition har för budgetåret 1953/54 upptagits ett förslagsanslag å 12 500 000 kronor till Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Riksförsäkringsanstalten har beräknat att ett genomförande av dess förslag om höjning av vissa ersättningar enligt militärsättningsförordningen m. m. medför en årlig kostnadsökning av 2 500 000 kronor. Medel till täckande av denna ökning äskas i annat sammanhang.»

Utskottet.

Grunderna för ersättningar till värnpliktiga m. fl., vilka ådragit sig kroppsskada under militärtjänstgöring, finnas reglerade i militärsättningsförordningen och omregleringsförordningen. Författningarna trädde i kraft den 1 juli 1950, och ersättningsreglerna ha sedan dess kvarstått oförändrade.

Den stegring av levnadskostnaderna, som inträffat sedan nu ifrågavarande ersättningsgrunder antogos, motiverar en förnyad prövning av grunderna. För en sådan omprövning vad gäller ersättningar enligt omregleringsförordningen uttalade sig redan föregående års riksdag, som i anledning av motioner om höjning av ersättningarna i de av förordningen omfattade skadefallen behandlade frågan om kompensation för penningvärdeförsämringen. Riksdagen ansåg sig då icke utan närmare utredning kunna tillstyrka någon ändring i ersättningsgrunderna.

Utskottet ser med tillfredsställelse att den erforderliga utredningen av riksförsäkringsanstalten verkstälts och att förslag kunnat framläggas som syftar till förbättring av de förmåner till i militärtjänst skadade, som regleras i militärersättningsförordningen och omregleringsförordningen.

Utskottet finner i likhet med departementschefen att den föreslagna höjningen av det i 9 § andra stycket militärersättningsförordningen angivna minimibeloppet för beräkning av den årliga arbetsförtjänsten från 3 600 kronor till 4 800 kronor erhållit en riktig avvägning. Mot övergångsbestämmelsen synes intet vara att erinra.

Beträffande ersättningarna enligt omregleringsförordningen föreslås i propositionen en uppräknig av livräntebeloppen vid mera avsevärd invaliditet. Förslaget innebär en ökning av livräntorna för helinvalidier mellan 25 och 67 år från 350 kronor till 460 kronor i månaden och för helinvalidier under 25 år eller över 67 år från 275 kronor till 360 kronor. Livräntebeloppen för övriga invalidier föreslås höjda vid nedsättning av arbetsförmågan med 20 procent och däröver.

En motsvarande höjning föreslås beträffande sjukpenningbeloppen. Enligt förslaget skola sjukpenningsbeloppen uppgå för skadade i åldrarna 25—67 år till 12 kronor utan familjetillägg och 13 kronor 50 öre med sådant tillägg och för skadade under 25 och över 67 år till 9 kronor respektive 10 kronor 50 öre.

Vidare föreslås att de i 8 § omregleringsförordningen stadgade månatliga livräntebeloppen höjas för änka till 150 kronor och för barn till 75 kronor samt att det föreskrivna högsta sammanlagda beloppet av livräntorna för varje månad må uppgå till 375 kronor i stället för nu 320 kronor.

Beträffande de i 7 § första stycket omregleringsförordningen stadgade minimiersättningarna i vissa under den förstärkta försvarsberedskapen inträffade skadefall innebär förslaget en höjning med 20 procent för dem, som ha sin arbetsförmåga nedsatt med minst 30 procent och vilka äro under 67 år.

Den allmänna uppräknig av ersättningsbeloppen, som sålunda kommit till stånd, är väl motiverad med hänsyn till den inträffade fördyringen av levnadskostnaderna och synes även i övrigt ha fått en god avvägning.

De föreslagna ersättningsgrunderna skola tillämpas beträffande ersättning för tid efter den 1 juli 1953.

I motionerna I: 438 och II: 549 erinras om att frågan om förbättring av ersättningarna enligt omregleringsförordningen redan vid föregående års riksdag var aktuell och att riksdagen då ansåg penningvärdeförsämringen motivera en omprövning av ersättningarna i fråga. Motionärerna föreslå en sådan retroaktiv förbättring av ersättningarna, att de, som den 1 juli i år alltjämt ha ersättningsrätt, få ett procentuellt tillägg på ersättningarna under första halvåret, förslagsvis med 25 procent på ersättning för tid, när arbetsförmågan varit nedsatt med minst hälften, och på livräntor till änkor och barn.

Erfarenheterna från de senaste årens sociala lagstiftningsarbete ge många exempel på de svårigheter, som möta statsmakterna i deras strävan att vidmakthålla de icke indexreglerade förmånernas realvärde. Det har icke kunnat undvikas att de förmånsberättigade, i väntan på behövliga förbättringar, fått under längre eller kortare tid åtnöjas med ersättningar, som på grund av penningvärdeförsämringen tett sig otillfredsställande. Orsakerna till dessa eftersläpningar ha ofta — såsom beträffande de nu aktuella ersättningarna — varit att finna i behovet av föregången utredning. De av motionärerna anförda skälen för en retroaktiv förbättring kunna alltså göras gällande för åtskilliga områden inom den sociala understödsverksamheten. Enär en generell kompensation i det syfte motionärerna avse av lätt insedda skäl icke kan komma i fråga, finner sig utskottet icke kunna förorda att sådan ersättning skall utgå till den begränsade grupp hjälpbehövande som det här gäller. Vid sidan av dessa principiella skäl, vilka utskottet anser böra vara avgörande, kan nämnas att ett genomförande av motionärernas förslag enligt en inom riksförsäkringsanstalten verkställd approximativ beräkning för statsverket skulle medföra en merutgift av omkring en miljon kronor. I detta sammanhang bör också erinras om de möjligheter att erhålla behovsprövade ersättningsfyllnader, som i de mest ömmande skadefallen stått de skadade till buds.

Mot propositionens förslag i övrigt till ändringar i omregleringsförordningen har utskottet intet att invända. Den i 8 § andra stycket första punkten i förordningen givna minimiregeln för vissa livräntor enligt äldre författning saknar efter den nu företagna höjningen av understödsnivån praktiskt ändamål och bör utgå.

Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen i förordningen om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Enligt verkställda kostnadsberäkningar komma de föreslagna förbättringarna av understöden enligt militärerersättningsförordningen och omregleringsförordningen att medföra en årlig kostnadsökning av 2 500 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte antaga de genom propositionen framlagda förslagen till

1) förordning om ändrad lydelse av 9 § militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261),

2) förordning om ändring i förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt

3) förordning om ändrad lydelse av förordningen den 2 juni 1950 (nr 263) om upphävande av vissa bestämmelser angående ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.; samt

B. att motionerna I: 438 och II: 549 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 april 1953.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Sunne, Nerman, Bengtson och Axel E. Svensson;

från andra kammaren: fru Johansson i Norrköping, herr Nilsson i Göteborg, fru Västberg,* herrar Hagård, Lundberg, Carlsson i Bakeröd och fröken Höjer.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Sunne* och fröken *Höjer*.
